

Om andligt prästerskap

Denna gång, eller med detta ämne vända vi oss helt och hållet blott till de trogna i Kristus, de andliga, de av Anden väckta, omvända och pånyttfödda själarna; ty det är egentligen endast de, som behöva känna, erkänna, behjätta och efterleva detsamma; det är allenast dem, som det andliga prästerskapet tillhör. Om då andra icke fatta, erkänna och gilla det, så ligger därpå föga makt; ty de äro icke andliga och konungsliga präster och – de, som icke äro präster, böra icke lära andra, utan tåga i andliga ting.

Men som de rättrogna äro dels alltid ofullkomliga uti insikt, och som sådana därjämte äro omgivna av förvillande röster, mot vilka de behöva upplysas och stärkas med Herrens ord, dels ock besvärade av köttets tröghet, människofruktan, försummelse m.m., varför de behöva uppväckas och uppmuntras till sina heliga pliktens fullgörande, så vilja vi, om möjligt, med Guds välbehag och bistånd och till hans rikets bästa härtill giva någon ledning.

Ämnet är och har länge varit förundransvärt förgätet och förtegat, så att det skall förekomma mången såsom en nyhet, ehuru det i bibelns gamla heliga ord alltid stått för de trogna; därför är det hög tid att se upp med ögonen, vad Herrens mun talar.

En rätt kristen skall ock aldrig behöva mer, för att »vara viss uti sitt sinne», än se, vad Kristus och bibeln säger därom. De åter, som se och märka Kristi och bibelns ord, men ändå kunna förakta och motsäga den sak, dessa yrka, äro inga rätta kristna.

Det har i alla tider varit ett hemskt, men säkert tecken till så väl tiders, länders, kyrkoavdelningars som dessas enskilda lemmars andliga förfall och död, att Kristus och bibeln vanvördats och underkastats människor och människostadgar, såsom det var händelsen i judiska kyrkan på Kristi tid, i den katolska på Luthers tid och sedan.

Kristus, den stora fåraherden och våra själars biskop, är sin kyrkas enda överhuvud och allrådande styresman, bibeln är hans enda kyrkolag: där nu Kristus och bibeln vanvördas och föraktas, där är icke Kristi kyrka, även om man i bekännelsen hyllar dem, utan där är förhållandet endast det, att den avfällige lärjungen, som en gång var av de utvalda, nu förråder sin Herre med att säga: »Hell rabbi», och kyssa honom, men genast låter lägga band på honom (människostadgarnas) och antvarda honom åt överstepräster att dömas och dödas. Detta sker, då man låter egna eller andras meningar, seder och stadgar gälla mer än Kristi och bibelns ord.

I avseende på närvarande ämne läser Skriften, såsom snart skall visas, att »han, som blivit slaktad och köpt oss åt Gud med sitt blod utur alla stammar och tungomål och folk och folkslag», vill över jorden utbreda denna salighet och tilldela den åt människor genom *synliga medel*, nämligen bibeln och dess tjänare (»ordets tjänare»), bibeln och de människor, som utbära och i själarna inplanta dess himmelska lärdomar.

Dessa äro alla de, som med all sin mänskliga ringhet, ja, synd och sann skröplighet, likväl äro Guds benådade barn, äro Kristi lärjungar, av nåd kallade, omvända och klädda i hans rättfärdighet, begåvade med hans Ande, vishets och förstånds Ande, råds och starkhets Ande, kunskaps och Herrens fruktans Ande; denne Ande bildar de andliga prästerna: ty om alla benådade säger aposteln Petrus: I ären ett utvalt släkte, *ett konungsligt prästerskap, ett heligt folk, ett egendomsfolk, på det att I skolen förkunna hans dygder, som har kallat eder från mörker till sitt underbara ljus* (1 Petr. 2:9). Och Herren Kristus själv: *Den som icke församlar med mig, han förskingrar* (Luk. 11:23).

Nu tillhör det icke *ett* enda Guds barn att »förskingra», därför tillhör det dem *alla* att »församla» med honom, »att göra gott var man och oförtröttad söka hans rike att föröka, så vitt man någonsin kan» (Sv. Ps.bok.). Så vill Kristus. Men emedan i allmänhet de jordiska göromålen så mycket hindra detta himmelska och andliga arbete, så avskilde han särskilt några vissa, som skulle hava detta till sitt uteslutande ämbete, sin sak, för vilken de skulle helt uppoffra sig; då däremot andra andliga människor, skulle endast jämte sin jordiska kallelse verk med sitt väsende, sina förböner, ord och gärningar förkunna hans dygder, som har kallat dem. Redan detta torde nog begripligt antyda skillnaden mellan andligt prästerskap och det i vanliga betydelsen.

I likhet med det levitiska prästadömet höra ock till det andliga tre ting:

1: o *Lära*, bestraffa, trösta, förmana;

2: o *Bedja för folket*;

3: o *Offra*, nämligen sitt eget kött, sitt hela leverne, och därmedelst vara för andra en föresyn.

På allt detta vilja vi anföra bekräftande bibelord; men alldenstund Luther i detta ämne talar med så mycket nit och kraft, vilja vi först ur hans skrifter anföra några ställen, såsom följande: »Präster äro alla troende kristna, såsom Petrus säger, 1 Ep. 2. Deras tro giver dem allt gott och all vishet, så att de genom sitt goda äro rika konungar och genom sin vishet stora präster och kunna döma, bedöma och lära hela världen» (Kirchenpost. Winterth. fol. 136).

»En präst i det nya testamentet måste bliva icke gjord, utan född. Han blir icke vigd, utan skapad; men han födes icke genom den köttsliga födelsen, utan genom den andliga, av vatten och Ande i nya födelsens bad. Därför äro de kristna allesamman präster, och det vore ett förbannat tal, om man ville säga, att en präst är något annat än en kristen; ty sådant talas utom Guds ord, endast av människolära, efter gammal plägsed eller efter den stora hopen, som så anser det» (Tom. II. Altenb. fol. 502). »Det tillhör en präst, att han är Guds budskap och av Gud har befallning att förkunna hans ord.

Hans *dygder*, säger Petrus, d. ä. det underverk, som Gud gjort med eder, då han fört eder från mörker till sitt underbara ljus, skolen I förkunna, vilket är den högsta prästtjänsten. Och så skall en predikan vara beskaffad, att *en broder kungör för den andra* Guds kraftiga gärning, huru vi genom honom äro förlöslade från synd, helvete, död och allt ont och kallade till det eviga livet. Alltså skolen I undervisa även annat folk, huru de kunna komma till detta ljus. Ty därpå skall allt vara riktat, att I erkänna vad Gud har gjort för eder, och sedan låten det vara eder förnämsta gärning att offentligen förkunna detta och kalla varje man till samma ljus, vartill I ären kallade. Där sen I människor som icke veta detta; dem skolen I undervisa och lära, såsom I haven lärt, nämligen huru man genom Guds dygd och kraft måste bliva salig och komma från mörker till ljus. (Tom. II. Altenb. fol. 431).

»Nu torde du säga: Är det sant, att vi alla äro präster och böra predika, vad för ett väsende skall det väl då bliva? Skall då ingen åtskillnad vara människor emellan och skola även kvinnorna vara präster? Svar: I det nya testamentet borde billigtvis ingen åtskillnad göras mellan en präst och en vanlig kristen, ty det kan tron icke lida; så att de, som heta präster, skulle vara såsom andra och blevo endast av församlingen utvalda till att predika.

Alltså är blott utvärtes en åtskillnad för ämbetets skull, vartill en av församlingen är kallad; men för Gud är ingen åtskillnad; och bliva några ur hopen framdragna blott därför, att de i församlingens ställe skola föra och driva det ämbete, som de alla hava, men icke för att en skall hava större välde än de andra. Därför skall ock ingen av sig själv uppträda och predika i församlingen, utan man måste framdraga och tillsätta en ur hopen, vilken man åter kunde avsätta, när man ville. Men nu hava de inrättat ett eget stånd, såsom vore det av Gud, och hava vunnit sådan frihet, att det mitt i kristenheten är nästan större åtskillnad än mellan oss och turken.

När du avser de kristna, så skall du icke se på någon åtskillnad och säga: Detta är en man eller kvinna, en tjänare eller herre, gammal eller ung; utan såsom Paulus säger: »Här är icke träl eller fri, här är icke man och kvinna; ty alla ren I en i Kristus Jesus och idel andligt folk. Därför äro de allesamman präster, kunna alla förkunna Guds ord, utom att kvinnor icke skola tala i församlingen, utan låta sina män predika för det budets skull, att de skola vara sina män undergivna, såsom Paulus lärer i 1 Kor 14.

Det är det rätta prästerskapet, vilket består i de tre stycken, att man offrar andliga offer, beder för församlingen och predikar. Den som kan göra det, han är präst: men alla äro skyldiga att predika Guds ord, bedja för församlingen och offra sig åt Gud, (Tom. II. Altenb. fol. 426). »Det kan ingen bestrida, att varje kristen har Guds ord, är lärd av Gud och smord till präst, såsom Kristus säger: »De skola alla varda lärda av Gud», och Ps. 45: »Gud har smort dig med glädjens olja mer än dina medbröder.» Dessa *medbröder* äro alla kristna, Kristi bröder, vilka jämte honom äro vigda till präster, såsom Petrus säger: »I ären det konungsliga prästerskapet m. m.»

Men är det så, att de hava Guds ord och äro smorda av honom, så äro de även skyldiga att bekänna detta

ord, att lära och utbreda det, såsom Paulus säger: »Emedan vi hava samma trons ande – därför tala vi ock.» Och Ps. 51 säger: »Jag skall lära överträdarna dina vägar, och syndarna skola omvända sig till dig.» »Till följd härav är det visst, att en kristen icke allenast har rätt och makt att lära Guds ord, utan är skyldig att göra det, vid sin själs förlust och Guds onåd» (Tom. II. Altenb. fol. 330).

I Kol. 3:16 gör Paulus läroämbetet gemensamt för alla kristna, då han säger: »Lären och förmanen varandra», och därjämte var och en sig själv, utom den offentliga predikan, att alltså Guds ord offentligt och hemligt, allmänt och enskilt, överallt må gå i svang.»

Här uppstår den frågan, om lekmän och gemene man även få predika, emedan Stefanus här icke blev satt att predika – vilket ämbete apostlarna förbehöllo sig – utan att hushålla, och han likväl, när han kommer på torget och bland folket, strax rumorar med tecken och under, därtill även bestraffar de översta. Men här står Stefanus fast och giver med sitt exempel åt var och en makt att predika, på vad ort han vara må, det vare i huset eller på torget, och låter Guds ord icke vara så bundet vid några vissa människor. Varmed han likväl icke hindrar apostlarna i deras predikan, utan även sköter sin tjänst, beredd att tåga, när apostlarna själva predika.

Ty det måste vara en ordning, att icke alla på en gång predika, utan såsom Paulus lärer: Profeterna tale två eller tre, och de andre döme därom; men om någon annan, som sitter där, får en uppenbarelse, så tige den förste; liksom ock Apg. 15 kap. bevisar detta. När Petrus hade slutat predika efter några fariséers predikan, så predika efter honom Barnabas och Paulus, slutligen även Jakob, och den ena talar efter den andra. Vilket vid högskolorna ännu litet lyser fram vid deras disputationer. Men nu pratar en allena, vad han har drömt, eller sina funderingar.

En rätt predikan borde tillgå såsom en konferens, då någonting förhandlas; liksom även Kristus vid aftonmåltiden instiftade den heliga nattvarden. Men allt är vänt upp och ner, och idel människoordning har uppkommit i stället för Guds ordning» (Kirchenpost. Winterth. fol. 122). »Nu, namnet och titeln av prästerskap är härligt och snart nämnt och berömt. Men ämbetet och offret är sällsamt, för det ryser en var, ty det gäller kropp, liv, gods, ära och allt vad världen har, såsom Kristus på det heliga korset har visat. Ingen vill därän att välja och taga död för liv, pina för lust, skymf för ära, fiender för vänner; ty så har Kristus gjort på korset, oss till exempel. Och detta allt skall man göra icke för sig själv eller till sin nytta, utan till sin nästas tjänst och Guds lov och ära, liksom Kristus har offrat sin kropp – detta är ett högärligt prästerskap» (Kirchenpost. Winterth. fol. 214).

Dessa och många andra dylika yttranden av Luther böra tjäna, dels till att uppväcka och skärpa vår uppmärksamhet på, dels ock giva oss rätta betydelsen utav de heliga bibelord i detta ämne som man så ofta läser, men sällan rätt betänker och efterföljer, och av vilka vi nu vilja anföra några.

T. ex. 1 Kor. 14:1: »Faren efter kärleken; sträven efter de andliga gåvorna, dock mest efter att profetera.» »Men den som profeterar, han talar för människor till uppbyggelse och förmaning och tröst» (v. 3). »Jag ville väl, att I alla taladen med tungor; men hellre, att I profeteraden» (v. 5). »Därför, mina bröder, sträven efter att profetera, och förmenen icke någon att tala med tungor. (v. 39). Här betyder *profetera* att »förklara och utlägga skriften, och därutur lära, förmana, trösta, såsom både apostelns egna ord samt Luther och Gezelius m. fl. skrifttolkare ådagalägga.

Vidare: »Låten Kristi ord rikligen bo ibland eder, lären och förmanen varandra i all visdom med psalmer och lovsånger och andliga visor och sjungen i nåden till Herrens ära i edra hjärtan» (Kol. 3:16). »Och låtom oss akta på varandra, för att uppliva till kärlek och goda gärningar; icke övergivande våra egna sammankonster, såsom somliga hava för sed, utan förmanande varandra, och detta så mycket mer, som I sen, huru dagen nalkas» (Ebr. 10:24, 25. »Men I mina älskade, uppbyggen eder själva på eder allra heligaste tro, bedjande i den helige Ande. Och tillrättavisen somliga, dem som tvivla, frälsen somliga, ryckande dem ur elden, förbarmen eder över somliga med fruktan» (Jud. v. 20, 22-23). »Om någon bland eder, mina bröder, far vilse från sanningen, och någon omvänder honom, han må veta, att den omvänder en syndare från hans vägs villa, han frälsar en själ från döden och överskyler en myckenhet av synder» (Jak. 5:19-20). Trösten därför varandra och uppbyggen den ene den andre, såsom I ock gören. Och vi uppmana eder, mina bröder: Förmanen de oordentliga, trösten de klenmodiga, tagen eder an de svaga» (1 Tess. 5:11, 14). »I ären ett utvalt släkte, ett konungsligt prästerskap, ett heligt folk, ett egendomsfolk, på det att I skolen förkunna hans dygder, som har kallat eder från mörker till sitt underbara ljus» (1 Petr. 2:9).

Till dessa heliga bibelspråk kunde ännu flera av samma betydelse läggas, såsom Heb. 3:13; Ps. 51:15; Luk. 22:32; Rom. 12:6; Ef. 5:18—20; 1 Tess. 4:18; Gal. 6:1; och 4 Mos. 11:29 m. fl.; men de anförda äro mer än tillräckliga för upplysta och lydaktiga kristna för att försäkra dem om, vad Herrens ord lärer i ämnet, och det är för dem nog. De se av dessa bibelspråk icke allenast, att de *hava* ett andligt prästämbete att utöva, utan även *varuti* det består, *huru* det utövas. De höra av *Kristus*, att de böra »*församla* med honom», så kärt dem är att icke förskingra (Luk. 11:23), ja, att de därtill äro »*lärd* av Gud» (Joh. 6:45).

De höra av Paulus, att de böra sträva efter de *andliga gåvorna*, dock mest efter att *profetera* (utlägga skriften). De höra Moses utropa: »O att allt Herrens folk bleve profeter, därigenom att Herren låte sin Ande komma över dem» (4 Mos. 11:29)! De höra av aposteln Jakob, att »den som *omvänder en syndare* från hans vägs villa, han frälsar en själ från döden.» De höra av aposteln Judas (icke Iskariot), att de böra »*uppbygga varandra* på sin allra heligaste tro».

De höra åter av Paulus, att de böra »*förmana* de oordentliga, *trösta* de klenmodiga, *taga sig an* de svaga». De höra av Petrus, att de därför äro »ett konungsligt prästerskap, på det att de skola förkunna hans dygder, som har kallat dem från mörker till sitt underbara ljus». De höra ock, huru de översta och äldsta och prästerna i Jerusalem bjuda lärjungarna att »*alldeles icke* tala eller lära i Jesu namn»; så förnimma de ock Petri svar: »Om det är rätt inför Gud att höra eder mer än Gud, därom mån I döma» (Apg. 4:18-19).

Om vi nu veta detta, saliga äro vi, om vi göra det. Denna lära, såsom Guds ord i allmänhet, vill icke blott vara känd och gillad, utan även satt i verket. Så blir den ock av alla sanna, levande kristna, av den ene på ett sätt, av den andre på ett annat; ty gåvorna och ämbetena äro mångahanda, men Anden är densamme; »men åt var och en gives Andens uppenbarelse till gagn» (1 Kor. 12).

På alla, utan undantag, sannas Jesu ord: »Den som icke är med mig, han är mot mig; och den som icke församlar med mig, han förskingrar», i vilka ord tydligen ligger även denna mening: Den som icke är mot mig, han församlar med mig. Det se vi ock i den dagliga erfarenheten, att så snart en arm syndare kommer till väckelse och får se den avgrundsbrant, på vilken han vandrat, den själafara, varunder han sovit och drömt om frid, samt ser sina vänner, anhöriga och bekanta, ja hela den oomvända hopen leva i samma fördömelse, så får han en brinnande omsorg om deras odödliga själar och vill göra allt att väcka dem.

Ännu mer då han kommer till evangelii ljus, frid och salighet Kristus och får Anden, som är *kärlekens ande*, blir alla människors frälsning ett ömt föremål för hans omsorg; då kan han icke behålla det stora goda, han funnit, för sig allena, utan att ock vilja därav meddela åt andra; då har han vanligen den art, som Paulus finner hos kärleken, att han »*hoppas allting*» – han hoppas nu, att om han blott finge beskriva vad som är för honom själv så klart, så skulle ock andra förstå det och se, vad han ser, och komma till sanningen; då talar han icke med konstiga ord efter människors visdom, utan på den älskliga enfaldens språk kan han nu på det naturligaste sätt och av egen erfarenhet beskriva t. ex. syndasömmen, säkerhetens stöd och villomeningar, Guds ord och domar, synden och dess följder, eller den stora och oförskyllda nåden i Kristus och vad stor och innerlig glädje och salighet det är att vara bekant med Frälsaren o. s. v.

Så sannas Luthers ord, att »evangelium föder icke sådana barn, som ligga stilla i vaggan, utan raska ynglingar, som ock äro skickliga att omvända andra»; ty de skola alla *varda lärda* av Gud, *både* små och *stora*, och i kraft av denna Andens lärdom talar då en eljest olärd vida skickligare om de andliga tingen än de mest höglärda, som ännu själva äro oomvända och oerfarna.

Men gåvorna och kallelserna och sätten äro olika, ty icke *hava* alla lemmar i kroppen samma ämbete; ögat ser, men kan icke höra, fötterna gå, men kunna icke tala, tungan talar, icke o. s. v. Den ene har gåvan att med egna ord tala till själars uppbyggelse utur Guds ord, att vänligt och visligen råda, varna, upplysa och beskriva de andliga tingen; den andre har »en *trög tunga*», som Moses, men kan vara verksam med att i bok *läsa* och *påpeka* viktiga och väckande stycken; en tredje talar ganska tydligt med sin allvarsamma, godliga vandel, varigenom alla trogna mer eller mindre lyckligt bemöda sig att predika, varigenom de bestraffa och – såsom även världen erkänner – verkligen »*döma*», även då de icke säga ett

enda ord med munnen; den fjärde är ett oupphörligt bedjande *hjärta* i Kristi andliga lekamen, som på detta tysta sätt med förböner verkar Guds verk; den femte är nitisk och verksam i goda kristliga inrättningar och stiftelser. Detta tyckes i vår tid motsvara apostelns ord: »Åt en gives av Anden att tala vishet, åt en annan att tala kunskap, åt en annan tro genom samma Ande, åt en annan gåvorna att bota sjuka genom samme Ande, åt en annan kraftverkningar, åt en annan profetia» o. s. v.

Därvid må allenast märkas, att detta icke bör så förstås, som skulle var och en verka endast på ett sätt och ingen del hava i den andres gåva; utan här omtalas blott, att var och en har sin utmärkande gåva. T. ex. den, som i allmänhet saknar gåvan att med ord lära och undervisa, utan har en trög tunga, kan likväl tala *något*, kan, såsom de betlehemitiska herdarna på fåraherdars enkla språk »omtala», vad de sett vid Jesu krubba, kan, såsom kvinnan vid Jesu grav, löpa med en hälsning från den uppståndne Frälsaren och säga sörjande själar en glad tidning: Han är uppstånden; ehuru det sker på kvinnligt och enfaldigt språk. Så måste de ju ock *alla* predika med *levernet*, och *alla* måste de *bedja* för folket o. s. v. Detta nämnda tillhör *alla* kristnas kallelse.

Huru mycken vishet och urskillning är likväl icke här av nöden, tillsammans med kärleken och nitet, för att icke åstadkomma blott förbittring, i stället för förbättring – vishet uti att avpassa tjänliga *tillfällen* och tjänligt *sätt*; t. ex. att icke »kasta pärlor för svin, eller giva det heliga åt hundarna» (Matt. 7:6), icke tala på opassande tid, då antingen stormiga sinnesrörelser eller omgivande förhållanden skulle av det goda försöket endast göra en förargelse, samt i fråga om *sättet*, i synnerhet för att varna, förmana, huru nödigt är det icke att aldrig befatta sig därmed utan den både verkliga och märkbara *ödmjukhet*, *huldhet* och *saktmodighet*, vilken i synnerhet i en sak, som i sig själv är så obehaglig för naturen, är desto mer nödvändig!

Här fordras visserligen att dels bedja Gud om vishet och ledning, dels ock att sätta sig själv i dens ställning, som erhåller varningen, då man väl kan märka av sig själv, vad som vore det tjänligaste sättet (se Gal. 6:1-4, som här är tänkvärt). Men det är i synnerhet i ett fall, som en kristen bör iakttaga en särskild vishet och varsamhet, icke blott för att undvika förargelse, utan jämväl för sitt eget samvete. Detta är, när flera äro *församlade i Jesu namn*, att uppbygga sig inbördes på sin allra heligaste tro, där de alla äro lika berättigade till andaktens ledande.

Då fordras nämligen den försiktigheten, att ingen själv framträder därtill, utan att vara anmodad av de närvarande; ty utom det, att därav snart kunde uppkomma oordning, rangstrid och hemligt eller öppet missnöje, samt att den, som hade mest självförtroende eller inbillning om sin skicklighet, och just därigenom är den oskickligaste, alltid trängde sig fram, så skulle du ock genom sådant opåkallat framträngande bereda dig bittra samvetskval i framtiden och giva djävulen anledning att anfakta dig med frågan om, vem som kallat dig därtill, och då stode du svarslös.

Även dit kunna nu aposteln Jakobs ord lämpas: »Blive icke många av eder lärare, vetande, att vi skola få strängare dom, (Jak 3: 1), samt vad Luther med så många och starka ord talar om dem, som utan kallelse tränga sig själva fram till läroämbetet.

Det medgives, att aposteln och Luther tala om *läroämbetet* såsom ett yttre och verkligt ämbete, vilket icke rör de trognas inbördes lärande, förmanande, uppbyggande, som allt tillhör det andliga prästerskapet, och således varje kristen; det medgives, att aposteln Paulus (1 Kor. 14:29—31) och Luther själv yrka, att i sådan sammankomst, som nämnd är¹, icke blott en skall tala, utan vilken som helst får en uppenbarelse, då den förste tige, men vi tala här om det fallet, att de sammankomma icke ville eller icke till lika uppbyggelse kunde tala flere, utan ville hava en andaktens ledare; då är det, som ingen må själv eller okallad framträda, eller ens erbjuda sig, utan bida, till dess någon anmodar honom; icke heller må han, därför att han en gång varit anmodad, anse sig berättigad till att framgent alltid leda andakten, varigenom han verkligen antog gestalt av lärare, vilket Spener, som hade mycken erfarenhet av religiösa sammankomster, särskilt ogillar, utan han bör för var gång vara förvissad om de närvarandes begäran om hans tjänst.

Detta är i synnerhet för hans *samvete* nödvändigt, att icke det en gång skall med bitter förebråelse fråga honom: Vem har *kallat* dig till detta, som du gjort? Huru vet du, att Gud velat det? – Då är det en stor tröst att kunna säga: Jag har ju varit nödgad och driven av människors begäran, jag har ju icke gått endast på Andens drivande, utan alltid på yttre kallelse av människor; jag har ju av lagen vetat, att Gud kräver

av var och en, att han skall tjäna sin nästa, var helst han kan, och göra mot andra, vad han själv vill hava av dem; ja, att jag icke hade rättighet att förneka denna tjänst, då den begärdes av mig. Se, så nödig blir i delta fall även en yttre kallelse, såsom Luther vidlyftigt visar t. ex. i sin predikan på 8 Sönd. eft. Tref. i Ev.-Post, och på S:t André dag i Ep.-Post. Där heter det bland annat: »Käre, bida, till dess Gud kallar dig (även utvärtes, genom människor); emellertid var trygg och vid mod. Ja, om du vore visare och klokare än Salomo och Daniel, så skulle du ändå vakta dig såsom för helvetet att tala ett enda ord, så framt du icke varder kallad. Behöver Gud dig, så kallar han dig väl; kallar han dig icke, käre, låt din konst icke spränga dig buken sönder. Du hyser allenast en dåraktig inbillning om den nytta, som du menar dig kunna skaffa» o. s. v.

Men för kristna, som hava förståndet, och vad mer är, ett ömt vakande samvete, är detta mer än tillräckligt om att icke okallad tränga sig fram; mycket mindre kunna de därhän missförstå det *andliga* prästerskapets betydelse, att de skulle gå bort från sin ordentliga kallelse och rent av giva sig till lärare, så framt de icke gå därtill på den vanliga vägen.

Det *andliga* prästerskapet rubbar inga yttre och mänskliga förhållanden, utan verkar både kraftigast och skönast mitt *under* eller *jämte* troget skötande av den jordiska kallelsens verk, på sätt som Herren i 5 Mos. 6:7 bjuder: »Du skall inskräpa dessa (mina) ord hos dina barn och tala om dem, när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du står upp.»

Men kanske blir skillnaden mellan andligt prästerskap och det i vanlig betydelse tydligast genom följande enfaldiga liknelse: I en stad äro *alla* medborgare skyldiga att först själva med varsamhet begagna eld och sedan, om de se en annan anställa något, som kunde förorsaka eldsvåda, varna honom, samt i synnerhet, om eld någonstades bryter lös, icke fördölja det, utan genast ropa ut det. Men icke äro de därför allesamman tornväktare eller brandväktare; icke heller tillhör det dem att övergiva sitt eget arbete och gå ut att vaka över elden. Därtill äro några andra bestämda, som stå i tornen eller gå omkring i staden under natten. Men antag, att en, som icke vore brandväktare, händelsevis blivit varse en våldeld och sprunge att tillkännagiva den, vilken dårskap, om då några sade: Icke är du brandväktare, du får tåga om elden, du gör dig själv till tornväktare! – Tillämpningen är lätt.

Till det andliga prästerskapet hör ock att *offra*, ja oupphörligen offra. O, ett för köttet allt för bittert offerande, ett oändligt offerande! Vill du vara Kristi trogna efterföljare och icke blygas vid honom och hans ord, så måste du allra först offra honom all egen ära, frid, bekvämlighet och vänskap i världen, taga smålek i stället för ära, fiendskap och strid i stället för vänskap och frid med människor; såsom Jesus så ömt förutsagt: »I skolen bliva hatade av alla för mitt namns skull.» »Frukta dig icke för det, som du kommer att lida; se, djävulen skall kasta somliga av eder i fängelse, på det att I mån varda försökta, och I skolen hava bedrövelse under tio dagar; var trogen intill döden, så skall jag giva dig livets krona» (Uppb. 2:10).

Det är din kallelse att offra allt, Gud till ära och välbehag och människor till nytta, såsom aposteln säger: »Kristus har dött för alla, på det att de, som leva, *icke mer skola leva för sig själva*, utan för honom, som för *dem* har dött *och uppstått* (2 Kor. 5:15), och åter: »Jag förmanar eder vid Guds barmhärtighet, att I *frambären* edra *kroppar* till ett *offer*, som är levande, heligt och Gud behagligt, eder förnuftiga gudstjänst (Rom. 12:1). Detta även till lärdom, väckelse och upplysning för medmänniskor, såsom Kristus säger: »Så lyse edert ljus inför människorna, att de må se edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen.»

Korteligen: ditt hela väsende måste och kan vara en predikan för dina medmänniskor, dina gärningar skola visa för ögonen och därmed kraftigt inskräpa vad du lärar med dina ord. Gud bevaré nådeligen varje kristen för att tvärtom nedriva med sina gärningar vad han uppbygger med sina ord!

Du är aldrig trygg, att icke din närmaste medmänniska, som hört din fromma bekännelse, hört dig bestraffa andras synder, hört dig tala om tron och om dess frukter, om rättfärdighet och om helgelse, då hon en annan gång ser dig begå ett fel, en synd, antingen av vrede eller lättsinnighet, av egennytta eller obarmhärtighet – du är icke trygg, att hon icke då helt tyst går sin väg med vad hon sett och tänker: »Där ser jag, vad den fromheten och vackra bekännelsen betyder», och går bort och meddelar det åt sin like, som en annan gång skall le åt ditt fromma tal och kanske i tysthet svara dig med detta bibelord: »Den som säger sig föbliva i honom, han är ock pliktig att själv så vandra som han vandrade» (1 Joh. 2:6). På

präster och på nitiska kristna har folket en beständigt lurande uppmärksamhet för att se om de icke på alla stunder och ställen *leva*, såsom de lära. Ve dig om du en gång måste tänka: den och den, min tjänare, mitt barn, min granne, de »kulle kanske varit övertygade, väckta, omvända, om de icke sett på mitt skröpliga leverne och därav tagit anledning till säkerhet och belåtenhet med sig själva, efter jag icke var bättre än de; och så hava de för min skull föraktat ordet och insomnat o. s. v.

Huru skall du trösta dig, då du på detta sätt tror dig hava begått mord på andras själar? Och likväl var du en benådad och upplyst kristen, som ju hellre hade bort göra och offra allt till dina medmänniskors frälsning, i enlighet med Pauli sinne, vilken sade: »Allt är mig lovligt, men icke allt är nyttigt» för de svaga, som kunna taga anstöt även av det, som i sig självt är oskyldigt (se Rom. 14 samt 1 Kor. 6:8). Därför säger han vidare: »Om mat är min broder till anstöt, så vill jag aldrig någonsin äta kött» – »den som häruti *tjänar Kristus*, han är behaglig för Gud och beprövad inför människor». Vakta dig därför, medan tid är, att du icke drager över dig andras blod! Människor se vanligen mer på våra gärningar än på våra ord; men då bliva våra ord kraftiga, när vi besegla dem med vårt leverne; såsom en vis man sagt: »De trognas ord äro spikar, deras exempel äro hammarslagen på desamma.»

Äntligen tillhör det ock det andliga prästerskapet att *bedja* för folket, bedja för de andligen blindas upplysning, de säkras väckelse, de förkrossade hjärtans tröst, samt för Kristi rikes tillväxt över hela jorden. O, du olyckliga otro och det förblindade hjärtats mörker, som icke tillåter oss behålla och besinna den förtröstan, vi hava om vad Gud vill göra för sina barns böner! Vi böra väl icke tro, att Gud för våra förböner frånträder sin nådesordning och våldför en motsträvig människas frihet, friheten att förkasta Guds kallande och väckande nåd; men *det* böra vi tro, att Gud för de trognas förböners skull gör synnerliga eller särskilda kraftbesök hos den människa, som är föremål för desamma, samt tillskickar henne hälsosamma erfarenheter, t. ex. nedslående och tuktande händelser, samt lyckliga tillfällen till upplysning jämte de kraftigaste inre kallelser.

Ty tankvärt och betydelsefullt är, att Kristus själv begär sina lärjungars förbön för hans rike, sägande: »Skörden är mycken, men arbetarna äro få, bedjen fördenskull skördens Herre, att han utsänder arbetare till sin skörd» – och att Paulus ofta bad sina församlingar bedja för sig om välsignelse i hans arbete. Det förtäljes även, att då Monica, Augustini moder, med tårar omtalade för en from biskop sitt bekymmer om sin ännu hedniske son, biskopen svarade: »Det är icke möjligt, att en så många tårars son kunde gå förlorad.» Och hans ord blevo sanning på Augustinus, som ock blev en märkvärdig kristen.

Vi hava nu till någon del sett, vad vi såsom andliga präster hava att göra, och så återstår nu blott att sätta det i verket. Det är sant, en kristen, vilken dagligen tvår sina kläder i Lammets blod, dagligen hos Gud beklagar sina försummelse och synder och söker nåd genom Jesu försoning, har visserligen en beständig förlåtelse för alla brister och försummelse, även i detta fall, även för de förskräckliga synderna att i ord eller gärning, eller försummad förbön hava förnekat medmänniskors själar den tjänst, han hade kunnat göra dem; ja till och med, att han med sina synder givit anstöt och gjort hinder för Guds verk – allt, allt är det i Kristi dyra och evigt gällande blod försonat; men den som mottagit och tror så mycken nåd, han förvände den icke till lösaktighet, han vakte sig för att även framgent försumma de heliga plikter, som just den stora nåden desto kraftigare yrkar.

I den första kärlekens nit och värme inblandar sig visst ofta en ovishet, som bör bortläggas; alen måtte icke visheten bliva en sådan klokhet och försiktighet som uttränga den första kärleken. Mången faller under tiden i en tröghet och försummelse, som är vida än den första kärlekens ovishet. Det är från denna sämre försummelse, köld och sömnaktighet, vi åter böra uppväcka varandra med Guds ord, ja, med de rena, enfaldiga bevekelsegrunder, som i de första tiderna så verksamt livade oss.

T. ex. om du sovit, men blivit uppväckt i ett antänt hus, som snart brinner ned, vore det väl oförsvarligt, om du då endast vill rädda dig själv och icke försökte väcka dem, som ligga i samma rum? – Om du nysst legat i sjön, till följd av svag is, och äntligen blivit frälst, skulle du väl kunna se din granne strax därpå gå ned till samma is, och icke varna honom och säga, vad du erfarit av den isen, Du är måhända fader, moder, husbonde, du har barn och tjänstefolk, du har grannar och vänner med vilka du dagligen umgås; du är själv genom vår Guds underliga barmhärtighet uttagen från det mörker, säkerhet och syndasömn, varuti vi alla legat; du ser din omgivning ligga kvar just där, varest du själv legat – skulle du icke då vilja göra något till deras uppväckande? Skulle du icke försöka att med ett vänligt, ödmjukt och kärleksfullt samråd föra dem till besinning? Eller med en god boks utlånande giva dem ett väckelsemedel?

Eller har du hjärta att läsa och betrakta Luk. 17: 34-36, huru Kristus förutsäger, att i den natten, då han kommer två skola ligga i en säng, såsom makar eller syskon, och en skall upptagas och den andra lämnas kvar» – »två kvinnor skola mala tillhoppa; en skall upptagas och den andra lämnas kvar» – »två skola vara ute på marken; den ena skall upptagas och den andra lämnas kvar» har du hjärta att i all tysthet veta detta och icke göra något härför? Huru förblir då Guds kärlek i dig? Vad säger här den allmänna kärlekslagen? Du skall älska din nästa som dig själv – ja, du skall icke dräpa! Men du är icke alldeles fri från deras blod, vilka du sett gå till evigt fördärv, utan att du varnat med ett enda ord, då du kunnat göra det.

Du är icke säker, att dina bekanta en dag skola säga dig i ansiktet: »Du var den, som såg vårt tillstånd och visste, vad som skulle hända oss, men du sade det aldrig för oss!» Vidare har du andliga bröder och systrar, som du ser falla i någon frestelse eller villfarelse, vars fara de icke förstå, och du varnar dem icke; de falla i synd, och genom synden i trälaktigt sinne, ja, kanske förtvivlan, och du går dem icke till mötes för att trösta och upprätta dem.

Vad säger här den allmänna kärlekslagen? Vad I viljen att människorna skola göra mot eder, det gören I ock mot dem. Om du själv vore i deras ställe, där själens eviga salighet är i fara, vem kunde göra dig större tjänst än den, som hjälpte dig därifrån? Men skulle du icke även göra mot din nästa, vad du själv ville hava av honom?

O, när man rätt betänker alla de plikter, som åligga endast det *andliga* prästerskapet, att med ord, exempel och förböner vara sin nästa till tjänst, känner man en tung skuldbörda på sitt hjärta, och man vill med ängslan ropa: Gud, fördöm mig icke! Vad vill man då tänka om tyngden av den ansvars- och ämbetsbörda, som trycker de trogna lärarnas hjärtan? Vem undrar, att dessa »fridens änglar gråta bitterligen», och att, under det andra njuta en lugn och god sömn, dessa ofta av bekymmer under en sömnlös natt vända sig av och an och svetvas i ångest över sina ombetrodda själars tillstånd och sitt eget arbetes dels brister, dels fruktlöshet, såsom de åtminstone själv ofta tycka?

Skulle icke även detta förhållande beveka varje levande kristen att söka lätta och glädja dessa gråtande fridsänglar, lätta och glädja dem medelst troget uppfyllande av det andliga prästerskapets plikter; ty då skola de (lärarna) se sin lust, när deras åhörare såsom lydaktiga barn själva börja öva ordet, jämte förböner och exemplariskt leverne, och därmedelst uppbygga varandra till ett heligt tempel i Herren, då församlingen växer sig själv till förbättring genom Anden; ty först då, när folket börjar röra sig i det andliga, då visar sig ordets frukt. Då avtorkas de trogna själäsörjarnas tårar, och med Petri sinne bruka de ock hans ord (1 Petr. 2:5) till sina åhörare: »Låten eder, även I, såsom levande stenar, uppbyggas till ett andligt hus, till ett heligt prästerskap, för att offra andliga offer, som äro Gud välbehagliga genom Jesus Kristus.» Amen.

¹. Ty vad Luther därom yrkar i här ovan anförda ord kan icke lämpligen verkställas i templen, och därför icke sådant vara menat av Luther. Han talar ock särskilt därom, att vilken kristen som helst på varje ort efter Stefani exempel, bör få predika.

- C-O Rosenius 1843

© [www.pietisten](http://www.pietisten.com)

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikets tillväxt.

Texterna får dock inte användas i någon form av försäljning utan tillstånd från [pietisten.com](http://www.pietisten.com).